

פרפראות פאר

בלידת זכר שמחים משום שלא יהיה לו צער לידה

דברי המהרש"א עמוד ב'

עמוד א מפתח נושאים פרשת תזריע מצורע, עניני מילה תשע"ז

יש לכוין בעת בכיית התינוק בזמן המילה,
מבעל הכלי יקר

איך אמר בהרחמן הוא יברך אבי הילד
שמיום השמיני ירצה דמו

עמוד ז

מי הוא בעל ברית המילה, אשר שש לעשות
צדק, ומהו ומשכורתו כפולה

רמז בכתוב כי שמחת מילה הוא זמן לתודה
וקול זמרה

עמוד ח

ביאור במה שמברכים להכניסו בבריתו של
א"א בעתו ובזמנו

איך הבין ר' ינאי כי בזכות נצירת הלשון זוכה
לחיים

עמוד ט

ביאור בקושיית המפרשים במ"ש ר' ינאי ולא
הייתי יודע כמה הוא פשוט

עמוד י

לשון הרע מביא צרעת והעניות שקולה
כצרעת

ה' פעמים כתיב תורת בפי צרעת שכל האומר
לשוה"ר עובר על ה' תורות

עמוד יא

ביאור הכתוב לשונך מרע ושפתיך מדבר
מרמה בדרך צחות

הקושיות שיש להקשות בפסוקים ביאור
הקושיות ע"י מעשה שהיה

עמוד יב

הכלב שנהרר בלשונו יקבל בשכרו את מי שלא
נזהר בלשונו

עמוד ב

בלידת זכר שמחים משום שלא יהיה לו צער
לידה, מהרש"א

בתר עניא אזלא עניותא ביאור בדרך צחות

ביאור במ"ש אליהו מלאך הברית הנה שלך
לפניך עפ"י מדרש ששמע הבנ"י בשם הה"ק
ר' שלמה מקרלין

עניני מילה

עמוד ג

שש אנכי על "אמרתך" ביאור נאה בלשון
"אמרתך" דקאי אמילה

עמוד ד

טעם נאה לכך שאומרים שמע ישראל קודם
המילה

ביאור נוסף לכך ש"אמרתך" קאי אמילה

אשר קידש ידיו מבטן ארבע שיטות בביאור
מי הוא ידיו

עמוד ה

יש לומר כי הדעות השונות בפירוש המילה
"ידיד" אינם חלוקים

על כן בשכר זאת איך אפשר לבקש שכר על
קיום מצוה

ביאור במ"ש קיים הילד הזה, ויקרא שמו
בישראל, וכשם שנכנס לברית

עמוד ו

וצאצאיו חתם באות ברית קודש רמזים
בר"ת למנהגי הברית

מבואר, דמיבכורים ילפינן בתר עניא אזלא עניותא

מבואר דבתר עניא אזלא עניותא מצינו בביכורים

איתא בגמרא (כתובות ק"ה ע"ב) רב ענן, אייתי ליה ההוא גברא, כנתא דגילדני דבי גילי, אמר ליה מאי עבידתיך, אמר ליה דינא אית לי, לא קביל מיניה, אמר ליה פסילנא לך לדינא, אמר ליה דינא דמר לא בעינא, קבולי לקביל מר, דלא למנען מר מאקרובי בכורים, דתניא (מלכים ב' ד' מ"ב) ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם שעורים וכרמל בצקלונן, ע"כ,

בדרך צחות אפשר לומר, לאחר שרב ענן לא רצה לקבל ממנו הדין תורה מחשש שוחד, וביקש האיש שיקבל ממנו את הדגים הקטנים שהביא עמו, כמ"ש דלא למנען מר מאקרובי בכורים

אפשר לומר, משום שכאן גם נתן המתנה, וגם לא התקבל הדין תורה, והיינו דאמרי אינשי בתר עניא אזלא עניותא, ודבר זה, דבתר עניא אזלא עניותא, לומדים מביכורים.

* * * * *

עניני מילה

ביאור במ"ש אליהו מלאך הברית הנה שלך לפניך עפ"י מדרש ששמע הבנ"י בשם הה"ק ר' שלמה מקרלין

יש להבין, הא דאמרינן קודם הברית, אליהו מלאך הברית הנה שלך לפניך, מהו הנה שלך, האם הברית נעשה בשביל אליהו הנביא, הברית נעשה כי כך צוה לנו השי"ת,

ביאור עפ"י מה ששמע הבני יששכר בשם הרה"ק ר' שלמה מקרלין שאמר בשם מדרש

בספר אגרא דפרקא מבעל הבני יששכר (אות קמ"ו), כתב וז"ל,

נאמר לי משם קדוש ישראל, ה"ה הרב הקדוש מוה"ר שלמה מקרלין זצלה"ה הי"ד,

בלידת זכר שמחים משום שלא יהיה לו צער לידה, מהרש"א

כתיב (ויקרא י"ב ב') "דבר אל בני ישראל לאמר, אשה כי תזריע וילדה זכר, וטמאה שבעת ימים",

"ואם נקבה תלד, וטמאה שבועים",

איתא בגמרא (נדה ל"א ע"ב), מפני מה אמרה תורה זכר לשבעה ונקבה לארבעה עשר, זכר שהכל שמחים בו מתחרטת לשבעה, נקבה שהכל עצבים בה מתחרטת לארבעה עשר, ע"כ,

ביאור המהרש"א למה שמחים בלידת זכר ולא בלידת נקיבה

כתב המהרש"א (נדה ל"א ע"ב), זכר שהכל שמחים בו לשבעה, יש לפרש, כיון שקללת האשה הוא צער לידה, כמ"ש בעצב תלדי בנים,

בנולד זכר הכל שמחים שלא יהיה לו זה הצער ומתחרטת לשבעה,

נקבה שהכל עצבים, שיהיה גם לה צער לידה מתחרטת ל"ד, ודו"ק, עכ"ל המהרש"א.

* * * * *

בתר עניא אזלא עניותא ביאור בדרך צחות

כתיב (מלכים ב' ד' מ"ב) ודו"ק, עכ"ל המהרש"א (פרק ד' מ"ב הפטרת פרשת תזריע) "ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלקים לחם בכורים עשרים לחם שעורים וכרמל בצקלונן",

איתא בגמרא, (בבא קמא צ"ב ע"א) אמר ליה רבא לרבה בר מרי, מנא הא מילתא דאמרי אינשי בתר עניא אזלא עניותא,

אמר ליה, דתנן עשירים מביאין בכורים בקלתות של זהב ושל כסף, ועניים בסלי נצרים של ערבה קלופה, הסלים והבכורים נותנים לכהנים, ע"כ,

שש אנכי על "אמרתך" ביאור נאה בלשון "אמרתך" דקאי אמילה

איתא בגמרא (שבת ק"ל ע"א), תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה,

כגון מילה, דכתיב (תהלים קי"ט קס"ב) "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב", עדיין עושין אותה בשמחה, פירש רש"י "אמרתך" אמירה יחידה שקדמה לשאר אמירות, והיא מילה, שישראל עושין וששים עליה, עיין במהרש"א בביאורו,

ביאור נאה בלשון אמרתך דקאי אמילה,

איתא בגמרא (חגיגה ג' ע"א), כתיב (דברים כ"ו י"ז) "את ה' האמרת היום וה' האמירך היום", אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם,

אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, דכתיב "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, שנאמר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, ע"כ,

פירוש רב האי גאון במ"ש חטיבה אחת בעולם

בספר הערוך, בשם רב האי גאון, (ערך אמר, מובא עה"ג בתחתית העמוד חגיגה ג' ע"א), פירוש, "חטיבה", ציור אחד בעולם, כלומר דבר הניכר שאין כמותו, עכ"ל הערוך,

מבואר, כי ציור אחד בעולם ודבר הניכר שאין כמותו, שעשה הקב"ה לישראל, שיהיו ניכרים הוא רק ע"י המילה,

מבואר, כי הלשון את ה' האמרת, וה' האמירך, הוא חטיבה אחת, והוא ציור מיוחד שע"י המילה, כפירוש רב האי גאון,

לפי"ז מתפרש כמין חומר

הפסוק "שש אנכי על "אמרתך" שאמרו חז"ל דקאי אמילה, שהוא מלשון האמרת והאמירך, שהוא, ציור מיוחד. כפירושו של רב האי גאון.

* * * * *

שאמר בשם המדרש, בשעה שאמר הקב"ה לאליהו, שיצטרך להיות בכל ברית מילה שבישראל, אמר אליהו, אתה ידעת שאני מקנא לשמך ית', הנה אם יהיה הבעל ברית בעל עבירה, לא אוכל לסבול להיות שם, והבטיחו השי"ת שיכפר להבעל ברית, ואז יהיה ריקן מעבירות,

והשיב עוד, אפשר יהיה המוהל בעל עבירה, הבטיחו השי"ת שיכפר גם להמוהל,

השיב עוד, אפשר יהיו הקהל העומדים שם בעלי עבירות ולא אוכל לסבול, הבטיחו השי"ת שיכפר לכל הקהל, כן שמעתי שיצאו הדברים מפי הקדוש הנ"ל,

הרמז לדבר בכתוב וכפר על בני ישראל

וכתב שם הבני יששכר עוד, נ"ל שזה מה שמרומז בפינחס הוא אליהו,

כתיב (במדבר כ"ה י"ג), "תחת אשר קנא לאלקיו, וכפר על בני ישראל",

כי הואיל ומדתו קנאה, והוצרך להיות אצל כל ברית, ולא יוכל לסבול, עי"ז גורם הכפרה לישראל, כי הוצרך השי"ת להבטיחו כנ"ל, עכ"ל הבני יששכר.

ביאור במ"ש לאליהו הנביא הנה שלך לפניך

לפי זה אפשר לומר כיון שאלהו הנביא משום קנאתו, בא בכל ברית, ולקח את עונותיהם של הבעל ברית, המוהל, והקהל,

בזה מובן, הא דאמרינן אליהו מלאך הברית, הנה שלך לפניך שאומרים קודם הברית, מכיון ובאת ליקח עונותיהם של הקהל, הרי "שלך" לפניך, כלומר עונותיהם של הקהל, שבאת ליקח מהם, ולכפר עליהם. הרי הם לפניך,

ואפשר, דלכך אומרים שמע ישראל, קודם שאומרים אליהו מלאך הברית, הנה שלך לפניך, כדי לקבל עומ"ש, ולחזור בתשובה.

* * * * *

אלא לצרף אותם בהם, ולכך אמר דוד (תהלים י"ח) **אמרת ה' צרופה, עייב לשון המדרש,**

מבואר, דאמרת ה' צרופה, קאי אמילה, כמ"ש במדרש, שלא נתן הקב"ה את המצות לישראל אלא לצרף אותם בהם, ולכך אמר דוד (תהלים י"ח) **אמרת ה' צרופה,**

לפי"ז מבואר, הא דאיתא בגמרא (שבת ק"ל ע"א), תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה, דכתיב שש אנכי על אמרתך, דהלשון אמרתך קאי אמילה, כמ"ש אמרת ה' צרופה.

* * * * *

אשר קידש ידיו מבטן ארבע שיטות בביאור מי הוא ידיו

איתא בגמרא, (שבת קל"ז ע"ב), המברך אומר, אשר קידש ידיו מבטן וכו',

שיטת רש"י ידיו הוא יצחק

רש"י (שבת קל"ז ע"ב ד"ה מבטן), מפרש, כי **ידיו** הכוונה ליצחק אבינו, דקודם שנולד יצחק, נתיחד למצוה זו, דכתיב (בראשית י"ז י"ט) אבל שרה אשתך יולדת וגו' והקמותי את בריתי אתו היינו מילה.

שיטת תוספות ידיו הוא אברהם

תוס' (שבת קל"ז ע"ב ד"ה ידיו), מפרש, כי **ידיו** הכוונה לאברהם אבינו שנקרא **ידיו**, כדרשת חז"ל (מנחות נ"ג ע"ב) שנאמר (ירמיה י"א ט"ו) **"מה לידידי בביתי"**, זה אברהם,

שיטת רב שרירא גאון ידיו זה יעקב

בתשובת הגאונים (מובא בערוך, ערך ידיו), מפרש רב שרירא גאון, כי הכוונה ליעקב אבינו, כי יעקב אבינו הוא היחיד שכבר במעי אמו התורה מעידה עליו שהוא קדוש, ועוד, שחתימת כל צאצאיו באות ברית קודש, לא תמצא זה לא באברהם ולא ביצחק אלא **ביעקב,**

שיטת המהרש"א ידיו זה כלל ישראל

מהרש"א (שבת דף קלז עמוד ב) **בד"ה** אשר קדש ידיו כו'. מפרש **דאכלל ישראל** אמר אשר קדש ידיו, שקראן הכתוב **ידיו** כדכתיב

טעם נאה לכך שאומרים שמע ישראל קודם המילה

איתא בגמרא, (חגיגה ג' ע"א) את ה' האמרת היום וה' האמירך היום, אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם,

אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, דכתיב **שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד,** ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, שנאמר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ,

לפי מה שנתבאר כי חטיבה אחת הוא ציור מיוחד וקאי אמילה, ואמרו חז"ל **אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם,** דכתיב **"שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד"**, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, שנאמר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ,

לפי"ז מבואר, דקודם שעושים התינוק חטיבה אחת, פירוש ציור מיוחד, שזו המילה, אנו עושים להקב"ה חטיבה אחת, ואומרים **שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד,** ולפיכך אומרים שמע ישראל קודם המילה.

* * * * *

ביאור נוסף לכך ש"אמרתך" קאי אמילה

איתא במדרש (תנחומא תזריע פרק ה'), מעשה ששאל טורנוסרופוס הרשע את ר' עקיבא, איזו מעשים נאים של הקב"ה או של ב"ו, א"ל של ב"ו נאים.

א"ל טורנוסרופוס, למה אתם מולין, א"ל ר' עקיבא, אני הייתי יודע שעל דבר זה אתה שואלני, ולכך הקדמתי ואמרת לך שמעשה בני אדם נאים משל הקב"ה,

הביא לו ר"ע שבלים וגלוסקאות, א"ל אלו מעשה הקב"ה, ואלו מעשה ידי אדם, א"ל ר' עקיבא, אין אלו נאים יותר מן השבלים,

א"ל טורנוסרופוס אם הוא חפץ במילה למה אינו יוצא הולד מהול ממעי אמו, א"ל ר"ע לפי שלא נתן הקב"ה את המצות לישראל

ביאור הדבר בדרך המהרש"א

ויש לומר, עפ"י דברי המהרש"א (שבת קל"ז ב') שמבאר, **"על כן בשכר זאת"**, ציוה הקב"ה לאברהם להציל ידיות שאריתנו, דהיינו גופינו משחת, דהוא הגיהנם,

כדאיתא בגמרא (עירובין י"ט ע"א) שאברהם יושב על פתחו של גיהנם ומסיק משם למי שאין בו דבר עבירה, והיינו **למען בריתו** אשר שם כו' ודו"ק, ע"כ דברי המהרש"א,

מבואר בדברי המהרש"א, כי אין כאן בקשת שכר בעולם הזה, אלא לאחר מיתה,

ביאור הדבר במשך חכמה

במשך חכמה מתרץ, דאיתא במדרש (רבה דברים פרשה ג פסקה ה), עה"פ (דברים פרק ז י"ג) "וברך פרי בטןך ופרי אדמתך", מה פרי אדמתך צריכים עישור אף פרי בטןך צריכים עישור וזו המילה, ע"כ,

במשך חכמה (דברים כח פסוק ד) כתב מכיון דבמעשר שרי לנסווי ולבקש שכר כמו שאמרו בחנוני נא, (עיין פ"ק דתענית דף ט), לכן תקנו בברכה על המילה לבקש שכר עליה. משום שמילה נקרא מעשר כדאיתא במדרש עכ"ל.

* * * * *

ביאור במ"ש קיים הילד הזה, ויקרא שמו בישראל, וכשם שנכנס לברית

יש לבאר הסמיכות במ"ש אלוקינו ואלוקי אבותינו קיים הילד הזה לאביו ולאמו, אל מה שאומרים ויקרא שמו בישראל, בהקדם ביאור מה שעונים הקהל,

כשם שנכנס לברית כן ייכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים,

כידוע כי שם האדם גורם למאורעותיו, וכאשר אדם ר"ל נחלה יש ומוסיפים לו שם על שמו הקיים,

ועל זה אנו מיחלים כאשר ניתן לו שמו בברית המילה, **שכשם** שנכנס לברית, כלומר, **שבאותו שם** שקיבל בזמן הברית באותו שם יישאר לתמיד, ושלא יצטרכו ח"ו להוסיף לו

(ירמיה י"א ט"ו) מה לידידי בביתי ופירש"י לפי פשוטו בספר ירמיה, **ידידי - עם סגולתי**,

יש לומר כי הדעות השונות בפירוש המילה "ידידי" אינם חלוקים

אפשר לומר, כי אלה הדיעות אינם חלוקים, אלא כל אחד מסביר את אחד משלשת המילים, **קידש, ידיד, מבטן**, שאומר המברך ואין מחלוקת בדבר,

"קידש", בתשובת הגאונים פירש המילה, **קידש**, שהכוונה ליעקב אבינו, כמבואר לעיל,

"ידידי", תוספות מפרש המילה, **ידיד**, שזה אברהם אבינו, עפ"י הדרש שדרש המדרש, על הפסוק "מה לידידי בביתי", זה אברהם,

"ידידי", המהרש"א מפרש המילה, **ידיד**, שהם כלל ישראל, כפירש"י לפי פשוטו של מקרא "מה לידידי בביתי", שהם עם סגולתי,

"מבטן", רש"י מבאר המילה, **מבטן**, שהכוונה ליצחק אבינו, כמובא לעיל.

הדבר מבואר עפ"י דיבור המתחיל

וכך מבואר, בעיון בדיבור המתחיל ברש"י ובתוספות,

תוס' מתחיל הדיבור **"ידידי"**, ומסביר כנ"ל, **רש"י** מתחיל הדיבור **"מבטן"**, ומסביר כנ"ל, **תשובת הגאונים** שם את הדגש על המילה **"קידש"**, ומסביר כנ"ל.

* * * * *

על כן בשכר זאת איך אפשר לבקש שכר על קיום מצוה

איתא בגמרא (שבת דף קל"ז ב') המברך אומר, אשר קידש ידיד מבטן, חוק בשארו שם, וצאצאיו חתם באות ברית קדש. **על כן בשכר זאת** וכו', למען בריתו אשר שם בבשרנו,

וקשה, כיצד ניתן לבקש שכר על עשית מצוה, ולומר **בשכר זאת**, הא אמרינן (קידושין ל"ט ע"ב) שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ואיתא שלא ע"מ לקבל פרס,

יש לכוין בעת בכיית התינוק בזמן המילה, מבעל הכלי יקר

איתא בגמרא (שבת ק"ל ע"א), תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה, דכתיב שש אנכי על אמרתך, כמוצא שלל רב,

ובתוספות שם ד"ה, שש אנכי – במדרש (שוחר טוב) כתיב (תהלים פרק ו'), למנצח על השמינית ונדרש על המילה שהיא בשמיני,

כתב בספר עוללות אפרים מבעל הכלי יקר, (עמוד י"ט סימן תס"ט) (מובא באוצר המפרשים, שבת ק"ל, בחידושי הגאון ר' אליהו גוטמאכער מגריידיץ, בעמח"ס צפנת פענח)

וכך כתב, גם יכוין כל אדם על צרותיו בעת בכי הנימול מיסורי המילה, שקול זה עולה בלי מונע מכל קליפה, שיכלול גם תפלתו, על זה נאמר (תהלים פרק ו'), למנצח על השמינית וכו' כי שמע ה' קול בכיי, כלומר בכי הילד הנימול, שמע ה' תחינתי ה' תפילתי יקח, והוא עצה נפלאה, ולכן יש לנהג לומר רק מזמור זה.

* * * * *

איך אמר בהרחמן הוא יברך אבי הילד שמיום השמיני ירצה דמו

בברכת המזון בברית מילה, אמרינן, הרחמן הוא יברך אבי הילד ואמו, ויזכו לגדלו ולחנכו ולחכמו, מיום השמיני והלאה ירצה דמו,

והקשו, איתא באמרי אמת ליקוטים, (עניני מילה עמ' צ"ד) ובשם אדמורי בעלזא ע"ה, למה כתב מיום השמיני והלאה ירצה דמו, אצל ברכת האב, ולא אצל ברכת התינוק,

ותירצו, דהתינוק רך הנימול, אינו בר דעת, ואין אנו יודעים אם נימול לרצונו, אך כאשר הילד גדול ונעשה אב, ומכניס את בנו בבריתו שאאע"ה, עיי"כ הוא מגלה דעתו, שמילה שנימול הוא לשמונה ימים, נעשה לרצונו, וע"ז מברכים את אבי הילד, שמיום השמיני, שמל את בנו, ובכך גילה דעתו, שכשנימול הוא, היה זה לרצונו, ע"ז מברכים את האב שירצה דמו, ודפח"ח.

שם, וזהו "כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה ולחופה"

ובכך יש לבאר הסמיכות במ"ש אלוקינו ואלוקי אבותינו קיים הילד הזה לאביו ולאמו, אל מה שאומרים ויקרא שמו בישראל, פירוש, שמתפללים שיתקיים הילד הזה לתמיד, בשמו שעכשו נותנים לו, וזהו הסמיכות, קיים הילד הזה, ויקרא שמו בישראל.

* * * * *

וצאצאיו חתם באות ברית קודש רמזים בר"ת למנהגי הברית

רמז בראשי תיבות למה שמברכים כן יכנס לתורה לחופה ולמע"ט

איתא בגמרא (שבת דף קלז עמוד ב) המל אומר: אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה. אבי הבן אומר: אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. העומדים שם אומרים: כשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים.

והמברך אומר: אשר קידש ידך מבטן, חוק בשארו שם, וצאצאיו חתם באות ברית קדש.

יש לרמז, וצאצאיו חת"ם באות ברית קדש,

חת"ם, הם רמז בר"ת, לברכה שמברכים העומדים שם, "כשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים". ראשי התיבות חת"ם, הם תורה חופה מעשים טובים.

רמז בראשי תיבות למה שמכבדים האורחים לקרב התינוק אל מצוות המילה

באו"ת ברית קודש, הוא רמז למה שנוהגים בברית קודש, שמעבירים מיד ליד לקרב את התינוק למצוה, וכך הוא הרמז, שר"ת או"ת הם א'שרי ת'בחר ו'תקרב, אל ברית קודש, וזהו באו"ת ברית קודש.

* * * * *

לפי"ז אפשר לפרש כפתור ופרת,

את הפסוק, (בראשית ט' ו'), **שפך דם האדם, באדם, דמו ישפך**, פירוש, שכאשר אדם שופך את **דם האדם**, כלומר בקיום מצוות מילה, **באדם**, אצל אדם אחר, שהוא בנו, **דמו ישפך**, כאילו **שדמו נשפך**, דבכך מגלה דעתו שנימול לרצונו.

* * * * *

מי הוא בעל ברית המילה, אשר שש לעשות צדק, ומהו ומשכורתו כפולה

איתא, בפיוט הנאמר בברכת המזון לברית מילה

הרחמן, הוא יברך **אבי הילד ואמו**, ויזכו לגדלו ולחנכו ולחכמו, מיום השמיני והלאה ירצה דמו, ויהי ה' אלקיו עמו.

הרחמן, הוא יברך **בעל ברית המילה, אשר שש לעשות צדק בגילה, וישלם פעלו ומשכורתו כפולה**, ויתנהו למעלה למעלה.

הרחמן, הוא יברך **רץ הנמול לשמונה**, ויהיו ידיו ולבו לקל אמונה, ויזכה לראות פני השכינה, שלש פעמים בשנה.

יש לברר, מאחר ובירך את **אבי הילד**, ואת **הרץ הנימול**, א"כ מיהו **בעל ברית המילה**, אשר **שש לעשות צדק בגילה**, וגם מהו **ומשכורתו כפולה**,

ביאור המהרש"א בפסוק שש אנוכי על אמרתך

כתיב (תהלים פרק קיט קסב) **"שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב"**,

איתא בגמרא (סוטה י"ד ע"א), דרש רבי שמלאי, **מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י**, וכי לאכול מפריה הוא צריך, או לשבוע מטובה הוא צריך, אלא כך אמר משה, הרבה מצות נצטוו ישראל, ואין מתקיימין אלא בא"י, **אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי**, אמר לו הקדוש ברוך הוא, כלום אתה מבקש אלא **לקבל שכר, מעלה אני עליך, כאילו עשיתם**, שנאמר, (ישעיהו נ"ג י"ב) **"לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל"**,

כתב המהרש"א (חידושי אגדות מסכת סוטה דף יד עמוד א) שנא' **לכן אחלק לו ברבים גוי**. דהיינו אחלק לו שכר בכלל הרבים שבאו לא"י

ודימה לו השכר הזה לשלל, שהוא דבר שלא טרח בו אלא אחרים עשאוהו, **כן תקבל שכר כאילו עשית על דבר שלא טרחת בו** אלא אחרים שיבואו לשם,

והוא **כוונת הפסוק** (תהלים פרק קיט קסב) **"שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב"** ר"ל שש אנוכי על אמרתך, אמירת התורה בעלמא בלא קיומה וטורח עשייתה כמוצא שלל רב **ששש על דבר שלא טרח בו וק"ל, עכ"ל המהרש"א**,

איתא בגמרא (שבת דף קל עמוד א) תניא, רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון **מילה**, דכתיב **"שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב"** - עדיין עושין אותה בשמחה, ופי' המהרש"א (שבת דף קל עמוד א) כמוצא שלל, ללא טורח,

קבלת שכר על דבר שלא טרח בו הוא כשכר כפול

מבואר, כי אדם המקבל שכר בתמורה על דבר שעשה הרי זה שכרו משלם, אך כאשר מקבל שכר על דבר שכלל לא טרח בו הרי זה נראה כשכר כפול, האחד שכאילו עשה, והשני שמקבל שכר על מה שלא עשה,

לפי זה מבואר היטיב, ד"בעל ברית המילה", הוא התינוק, "אשר שש", דקאי אמילה, שלא טרח בו, ויקבל שכרו, כאילו עשאוהו,

וגם מבואר מה שאמר **ומשכורתו כפולה**, כמו שבארנו שהמקבל שכר על מה שלא טרח בו הרי זה כמקבל שכר כפול,

ולפיכך מייחד הפייטן ברכה מיוחדת לאשר שש ולא טרח בו, וגם שמשכורתו כפולה.

* * * * *

רמז בכתוב כי שמחת מילה הוא זמן לתודה וקול זמרה

כתיב (ישעיהו פרק נא פסוק ג) **"כי נחם ה' ציון נחם כל חרבתיה וישם מדברה כעדן"**

השמים והארץ האם יכול אדם לעשות כיוצא בהם,

א"ל ר"ע, לא תאמר לי בדבר שהוא למעלה מן הבריות שאין שולטין עליו אלא אמור דברים שהם מצויין בבני אדם.

א"ל למה אתם מולין א"ל אני הייתי יודע שעל דבר זה אתה שואלני ולכך הקדמתי ואמרת לך שמעשה בני אדם נאים משל הקב"ה,

הביא לו ר"ע שבליים וגלוסקאות א"ל אלו מעשה הקב"ה ואלו מעשה ידי אדם, א"ל אין אלו נאים יותר מן השבליים,

א"ל טורנוסרופוס, אם הוא חפץ במילה, למה אינו יוצא הולד מהול ממעי אמו, א"ל ר"ע מה שאתה אומר למה אינו יוצא מהול לפי שלא נתן הקב"ה את המצות לישראל אלא לצרף אותם בהם, ולכך אמר דוד (תהלים יח) "כל אמרת ה' צרופה", פירוש, שיקחו חלק בהשלמת האדם,

יש לשאול, איך אמר ר"ע שמעשי אדם נאים משל הקב"ה, הרי שלמה אמר את הכל עשה יפה, כלומר שהכל מושלם,

ויש לבאר, דלפיכך אמר שהע"ה את הכל עשה יפה, והוסיף בעתו, הכונה שהכל יפה ומושלם אחרי שהשלימו האדם, ע"י המילה, לפיכך מברכים להכניסו בבריתו של א"א בעתו, שזו ההשלמה להכל עשה יפה, אבל צריך שיהיה השלמה של בעתו.

* * * * *

פרשת מצורע

איך הבין ר' ינאי כי בזכות נצירת הלשון זוכה לחיים

איתא במדרש (רבה ויקרא פרשה ט"ז פסקה ב') כתיב (ויקרא י"ד ב') זאת תהיה תורת המצורע, הה"ד (תהלים ל"ד) מי האיש החפץ חיים,

מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי, והיה מכריז ואומר מאן בעי למזבן סם חיים, אודקין עליה, (נדחקו סביבו להביט בו),

וערבתה כגן ה' ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה

ששון ושמחה הוא הכוונה לשמחת ברית

איתא בגמרא (מגילה ט"ז ע"ב) "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" אמר רב יהודה ששון זו מילה וכן הוא אומר "שש אנכי על אמרתך"

איתא בגמרא (שבת ק"ל ע"א) תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה, פירש רש"י שעושין משתה, כגון מילה דכתיב "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב עדיין עושין אותה בשמחה"

איתא במדרש (תנחומא פרשת תזריע ז') כתיב, (ויקרא יב ג). "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" אין כתיב כאן שיוציא הוצאות, ראה כמה ישראל מחבבין את המצות, כמה הן מוציאים הוצאות כדי לשמרן, אמר הקדוש ברוך הוא אתם משמחין את המצות, אף אני אוסיף לכם שמחה, שנאמר (ישעיה כ"ט י"ט). "ויספו ענוים בה' שמחה",

איתא במדרש (תנחומא פרשת חיי שרה ז') כתיב, (תהלים עא), "ואני תמיד איחל והוספתי על כל תהלתך" א"ר חוניה, כתיב (ויקרא ט) "ביום השמיני ימול בשר ערלתו" כשמל בנו אפילו אדם ממשכן עצמו משמח אותו היום הוי אומר "והוספתי על כל תהלתך",

ביאור ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה

מבואר, כי ששון זו מילה, ושמחה שעדיין עושין בשמחה ובמשתה, ואז ימצא בה תודה וקול זמרה, כמאמה"כ "והוספתי על כל תהלתך".

* * * * *

ביאור במה שמברכים להכניסו בבריתו של א"א בעתו ובזמנו

כתיב (קהלת פרק ג' י"א) "את הכל עשה יפה, בעתו",

איתא במדרש (תנחומא פרשת תזריע ה') מעשה ששאל טורנוסרופוס הרשע את ר' עקיבא איזו מעשים נאים של הקב"ה או של ב"ו, א"ל של ב"ו נאים, א"ל טורנוסרופוס הרי

וארבעה דברים אלו, **אוהב, ימים, לראות, טוב, מרמזים** לאלו הארבעה שלא יהיו **חשובים מתים**, ואין הכונה **למתים ממש**, שהרי אין הדבר תלוי בזכות אלא במזל,

אוהב, מרמז שלא יהיה **עני**, כמ"ש (קהלת ה' ט') **אוהב כסף לא ישבע כסף**,

ימים מרמז על **מצורע**, כמ"ש **במצורע** (ויקרא י" כ"א) והסגירו שבעת **ימים**,

לראות, כפשוטו, שיכול לראות שאינו **סומא**,

טוב, מרמז לבנים, כמ"ש (ישעיהו נ"ז) ונתתי להם בבית ובחומותי יד ושם **טוב, מבנים**.

* * * * *

ביאור בקושיית המפרשים במ"ש ר' ינאי ולא הייתי יודע כמה הוא פשוט

איתא במדרש (רבה ויקרא פרשה ט"ז פסקה ב') **מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעיירות, וכו' כמובא לעיל, עד א"ר ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט, עד שבא רוכל זה והכריז מאן בעי סם חיים, והודיעו, מי האיש החפץ חיים, עכ"ל המדרש,**

הקשו המפרשים, מה חידש הרוכל, שר' ינאי אמר **לא הייתי יודע**, האם נעלם ממנו הפסוק, ועוד כי לא חידש לו דבר בפסוק כי אם שהראה לו אותו, ואדרבה הוא אמר לו שהוא אין צריך לזה,

הסבר האלשיך בביאור קושיית המפרשים

כתב האלשיך, י"ל, שהיה קשה לר' ינאי, כי ראה שהפסוק **מי האיש החפץ חיים**, נכתב בלשון **נסתר**, שלא לנוכח, והתשובה **נצור לשונך מרע**, היא בלשון **נוכח**, א"כ למה פתח בלשון **נסתר** וסיים בלשון **נוכח**, ודבר זה היה קשה לו בפסוק,

ובראות ר' ינאי, המעשה הזה שהיה מכריז הרוכל לרבים, **מאן בעי חיי**, ומדבר אל הבא לשאול, ואומר לו **נצור לשונך וגו'**

ר' ינאי הוה יתיב ופשט בתורקליניה (בטרקלינו, בחדרו), שמעיה דמכריז מאן בעי **סם חיים**, א"ל תא סק להכא זבון לי,

א"ל לאו אנת צריך ליה ולא דכוותך, אטרח עליה, (הפציר בו ר' ינאי), סליק לגביה, הוציא לו ספר תהלים הראה לו פסוק (תהלים ל"ד) מי האיש **החפץ חיים** מה כתיב בתריה, **נצור לשונך מרע סור מרע ועשה טוב**, א"ר ינאי אף שלמה מכריז ואומר (משלי כ"א), **שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו**,

א"ר ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע **היכן הוא פשוט**, עד שבא רוכל זה והודיעו, **מי האיש החפץ חיים, עכ"ל המדרש**,

מבואר בדבריהם ז"ל כי **בזכות** נצור לשונך מרע, יזכה **לחיים**, כמ"ש מאן בעי חיי, נצור לשונך מרע,

הקושיא איך אפשר לומר כי חיים הם בזכות ולא במזל

וקשה, מהא **דאיתא בגמרא** (מו"ק כ"ח ע"א), **חיי בני ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא**, א"כ מבואר שחיי האדם תלויים **במזל**, ולא **בזכות**, **ויש לפרש** כדלקמן,

איתא בגמרא (נדרים ס"ד ע"ב) **ארבעה חשובין כמת, עני, ומצורע, וסומא, ומי שאין לו בנים, ע"כ**,

לפי זה אפשר לפרש, שכאשר אמרו, מי האיש החפץ בחיים, אין הכונה לחיים התלויים במזל, אלא הכוונה, לומר, מי הם חפצי **חיים**, שלא יהיו **נחשבים מתים**, וזהו **מאן בעי חיי**, שע"י נצור לשונך מרע הרי הוא חי ואינו חשוב כמת,

והדברים מכוונים ביותר, בהמשך הפסוק

כתיב (תהלים ל"ד) **מי האיש החפץ חיים**,

אוהב,
ימים,
לראות,
טוב,

כתב בספר הקנה (מובא בספר שמירת הלשון ח"א - שער הזכירה - פרק ו) ראה והבן, שכל המוציא לשון הרע מפיו, נדון בצרעת וגוי, אמר לו רבי, אם כן, כל ישראל יהיו מצרעים, שהרי בעון לשון הרע גלו ישראל וכו', אמר לו, **שקולה העניות כצרעת**, ועין שם עוד ענין

נורא בזה. וכן איתא בתקוני זהר, דעון זה גורם, חס ושלוש, לעניות, על כן, מי שרוצה לחיות בטובה ישמר עצמו, עכ"ל

* * * * *

ה' פעמים כתיב תורת בפ' צרעת שכל האומר לשוה"ר עובר על ה' תורות

איתא במדרש (רבה ויקרא פרשה טז פסקה ו) אמר ר' יהושע בן לוי חמש תורות כתובות במצורע,

זאת **תורת נגע צרעת**, י"ג נ"ט,
זאת תהיה **תורת המצורע**, י"ד ב',
זאת **תורת אשר בו נגע צרעת**, י"ד ל"ב,
זאת **התורה לכל נגע הצרעת**, י"ד נ"ד,
זאת **תורת הצרעת**, י"ד נ"ז,

זאת תהיה **תורת המצורע**, המוציא שם רע, ללמדך שכל האומר לשון הרע עובר על **חמשה חומשי תורה** לפיכך משה מזהיר את ישראל זאת תהיה תורת המצורע, עכ"ל **המדרש**,

בכל אחד מחמש חומשי תורה מצינו איסור לה"ר

בספר עקידת יצחק, שער ס"ב עמוד נ"ד מבאר היכן מצינו בכל חומש מחמשה חומשי תורה איסור לשון הרע,

בספר בראשית הנה בתחלתו (ג') נמצא נשיכת נחש הקדמוני שספר לשון הרע ממלכו של עולם על און שומעת, וכו' וכו'

הספר השני גם כן בתחלתו (ב') נמצא מאמר הרשע הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי והרי הוא מתלהל יורה זיקים חצים ומות וכו' וכו',

הספר הג' אשר אנו בקרבו אשר באו בו פרשיות אלו המספרות בנגעי הצרעת הכוללות החמש תורות שזכר ר' יהושע בן לוי

הבין ר' ינאי כי כן עשה דוד המלך, שהיה משמיע ואומר לרבים, **מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב**, שלא לנוכח, ובבא האיש לפניו, ואומר לו שהוא חפץ חיים היה

מדבר אליו בלשון נוכח ואומר לו נצור לשונך מרע, וע"ז אמר ר' ינאי, שרק ממעשה הרוכל הבין את הפסוק, **ע"כ דברי האלשיך**,

הסבר הרד"ל בביאור קושיית המפרשים

כתב הרד"ל, איפשר, משום שיש לפרש, מ"ש **"מי האיש החפץ חיים, נצור לשונך מרע"**, שגם מקרא דלהלן **סור מרע ועשה טוב** וגוי נמשך למי האיש החפץ חיים, וא"כ "מי האיש החפץ חיים" כולל קיום כל התורה כולה, שאומר **"סור מרע ועשה טוב"**,

ובא הרוכל והודיע, שעיקר מי האיש נמשך רק לנצור לשונך, וזה היה החידוש של ר' ינאי, **ע"כ דברי הרד"ל**,

הסבר ע"פ דרכנו בביאור קושיית המפרשים

ועוד אפשר לומר, עפ"י מה שביארנו לעיל במה שקשה, כי **חיים** אינו דבר התלוי בזכות אלא **במזל**, א"כ היאך אומר הפסוק כי מי שחפץ חיים ינצור לשונך, דמשמע שהחיים תלויים בעשייתו הטוב,

ותירצנו, כי הכונה, מי האיש החפץ חיים, פירוש **חיים שלא יהיה חשוב כמת**, וזהו ע"י **נצור לשונך מרע**, כי המצורע חשוב כמת אעפ"י שהוא חי,

לפי זה אפשר לומר, שזה מה שאמר ר' ינאי על הפסוק **"היכן הוא פשוט"**, שהיה קשה לו, איך אפשר ללמוד הפסוק **כפשוטו**, שהחיים תלוי בזכויות,

וע"ז אמר כי הרוכל לימדו, כי נצור לשונך מרע הוא **סם החיים**, כלומר, התרופה שהאדם החי יהיה חי, ולא ייחשב כמת.

* * * * *

לשון הרע מביא צרעת והעניות שקולה כצרעת

כתב רש"י, דמפריט חטאיה – לרביס, נראה
שאינו נכלם בדבר,

לכאורה קשה שנראה שע"י כך שמביא עץ
ארז, הרי הוא מפרט חטאיה, שהארז מרמז
על **גסות הרוח,**

ועוד קשה, מהא דאיתא בגמרא (ברכות נ"ט
ע"א) דאין קטיגור נעשה סניגור, ואם מביא
הארז שיתכפר על גסות הרוח, הרי אין
קטיגור נעשה סניגור,

ועוד יש להבין בלשון הכתוב שאמר והנה
נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, הי"ל לומר, והנה
נרפא הצרוע, הרי הצרוע נרפא, ולמה כתב
שהנגע נרפא,

ביאור הקושיות ע"י מעשה שהיה

איתא בגמרא (תענית כ"י ע"א) מעשה שבא רבי
אלעזר בן רבי שמעון ממגדל גדור מבית רבו,

והיה רכוב על החמור ומטייל על שפת נהר,
ושמח שמחה גדולה, והיתה דעתו **גסה עליו**
מפני שלמד תורה הרבה,

נזדמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר, (כתב
רש"י, יש ספרים שכתוב בהן אליהו זכור לטוב, והוא
נתכוון להוכיחו שלא ירגיל בדבר), אמר לו, שלום
עליך רבי ולא החזיר לו, אמר לו, (רבי אלעזר)
ריקה כמה מכוער אותו האיש, שמא כל בני
עירך מכוערין כמותך, אמר לו איני יודע, אלא
לך ואמור לאומן שעשאני כמה מכוער כלי זה
שעשית,

כיון שידע בעצמו שחטא, ירד מן החמור
ונשתטח לפניו ואמר לו נעניתי לך מחול לי,
אמר לו איני מוחל לך עד שתלך לאומן
שעשאני ואמור לו כמה מכוער כלי זה
שעשית, היה מטייל אחריו עד שהגיע לעירו,

יצאו בני עירו לקראתו (של רבי אלעזר) והיו
אומרים לו שלום עליך רבי רבי מורי מורי,
אמר להם, למי אתם קורין רבי רבי, אמרו לו
לזה שמטייל אחרך, אמר להם, אם זה רבי,
אל ירבו כמותו בישראל, אמרו לו מפני מה,
אמר להם כך וכך עשה לי,

שכלם נדרשו על מאמר תורת המצורע שירצה
המוציא שם רע,

הספר הד' גם הוא נתפרסם בו ענין דבורה
של מרים (י"ב) אשר נענשה עליו בצרעת לעיני
כל ישראל אשר נתעכבו שם עד האספה וכו'
וכו',

והספר ה' תחלתו היתה תוכחה על מדה
פחותה זו כמו שתרגם אנקלוס (א) בין פארן
ובין תופל דאתפלו על מנא וכן אמר להם
(שם) ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה'
אותנו הוציאנו ממצרים וגו'.

* * * * *

ביאור הכתוב לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה בדרך צחות

כתיב (תהלים ל"ד), **"נצור לשונך מרע ושפתיך**
מדבר מרמה"

יש להבין במה שבא להרחיק את הלשון מרע,
ואת השפתיים מדברי מרמה, שהיל"ל נצור
לשונך ושפתיך מרע ומדבר מרמה, ולמה
חילק ביניהם, ועוד יש להבין מה בין
השפתיים והלשון שכולם הם ממוציאי
הדיבור, וכי מה חילוק יש ביניהם,

ויש לומר, משום שבשפתיך אפשר לדבר,
וע"ז אמר **שפתיך מדבר,** אך בלשון יש עוד
רע, כגון לשון חניפה, וע"ז כפל ואמר, גם
לשונך להרחיק מעשיית הרע כגון חנופה,
ושפתיך מהדברים הלא נכונים.

* * * * *

הקושיות שיש להקשות בפסוקים

כתיב (ויקרא י"ד ג"ד) **"וראה הכהן והנה**
נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, וצוה הכהן ולקח
למטהר שתי צפרים חיות טהרות ועץ **ארז"**,

כתב רש"י, ועץ ארז - לפי שהנגעים באין על
גסות הרוח,

איתא בגמרא (סוטה ז' ע"ב) חציף עלי מאן
דמפריט חטאיה,

הכלב שזוהר בלשונו יקבל בשכרו את מי שלא זוהר בלשונו

איתא בגמרא (פסחים קי"ח ע"א), אמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה כל המספר לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד עדות שקר בחבירו ראוי להשליכו לכלבים שנאמר לכלב תשלכון אתו,

יש לבאר, למה המספר לשון הרע והמקבל לשון הרע והמעיד עדות שקר ראוי להשליכו לכלבים,

כתיב (שמות כ"ב ל') ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשלכון אותו,

כתב רש"י (שמות כ"ב ל') למדך הכתוב שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה שני (שמות יא) ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו, אמר הקב"ה תנו לו שכרו,

לפי"ז אפשר לומר, דלפיכך ראוי להשליך לכלב את מי שאינו זוהר, וחוטא בלשונו, מכיון והכלב זוהר בלשונו כמאמר הכתוב ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו, לפיכך יבוא על שכרו, ויושלך אליו מי שאינו זוהר בלשונו.

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל

"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777 נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com

אמרו לו אף על פי כן מחול לו שאדם גדול בתורה הוא, אמר להם, בשבילכם הריני מוחל לו, ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן,

מיד נכנס רבי אלעזר בן רבי שמעון ודרש, לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז,

ביאור המהרש"א במה שאמר שלא יהא רגיל

כתב המהרש"א (תענית כ" ע"ב) ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן. לכאורה, הכי הל"ל ובלבד שלא יעשה כן עוד, אבל מלשון שלא יהא רגיל כו' משמע דלפעמים יעשה כן,

י"ל דה"ק ובלבד שלא יהא עושה דבר המרגיל אותו לעשות כן דהיינו שלא יהא דעתו גסה שהוא מרגילו לעשות כן, לספר בגנות בני אדם כמו שעשה ואמר כמה מכוער כו' וק"ל, עכ"ל המהרש"א,

מבואר בפירוש המהרש"א, שעיקר התיקון צריך להיות בכך שעוקר מהשורש את הסיבה שהביאתו לידי המעשה שעשה,

בארז מצינו שמתחלף שורשו

איתא בגמרא (תענית כ"ה ע"א) מאי דכתיב (תהלים צ"ב י"ג) צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה אם נאמר תמר למה נאמר ארז, ואם נאמר ארז למה נאמר תמר,

אילו נאמר תמר ולא נאמר ארז הייתי אומר מה תמר אין גזעו מחליף אף צדיק חס וחלילה אין גזעו מחליף, לכך נאמר ארז, מבואר, כי ארז שורשו מתחלף, ע"כ

לפי"ז אפשר לומר, דלפיכך דרש ראב"ש ואל יהא קשה כארז, לומר לך שעיקר התיקון שצריך האדם לתקן, לא את המעשה בלבד, אלא את שורשי המעשה, ואת הדבר הגורם למעשה, כפירוש המהרש"א,

לפי"ז מבואר, שהבאת הארז הוא לא לפרט החטא, או לעשותו סניגור, אלא לרפאות את הנגע שהביאו לידי חטא.

* * * * *